

Stater, og et væsentligt Led, vel det afgørende Led, deri er de store Selskabers Bestræbelser for at bringe Aktierne ud til deres egne Arbejdere. Efter den sidste Opgørelse, jeg har set, findes der nu i Amerika Arbejderaktier paa et Beløb af tilsammen 700 Mill. Dollars i de 300 Selskaber, der har truffet særlige Foranstaltninger til at bringe Aktierne paa Arbejderhænder, og man regner med, at ved Siden deraf findes der tillige gennem ganske private Opkøb af Aktier et meget betydeligt, om ikke fuldt saa stort Beløb af Aktier paa Arbejderhænder. Det vil sige, at omkring 4 Milliarder danske Kroner nu paa denne Maade under Form af Aktier er ude blandt Amerikas Arbejdere. Indenfor 22 af de store Selskaber har efter den sidste Opgørelse, som ikke er mange Maaneder gammel, 315 000 Arbejdere efter Selskabernes Planer overtaget Aktier indenfor disse; de ejer Aktier til en Værdi af 455 Mill. Dollars, og et Antal, der er betydeligt større end de 315 000, betaler for Tiden Afdrag paa Aktier, som saaledes i Løbet af kort Tid vil overgaa til dem. Om en Række af de amerikanske Selskaber gælder, at et meget højt Procenttal af Aktierne allerede er paa Arbejderhænder, og der er betydningsfulde Selskaber, hvor et Flertal af Aktierne allerede er gaaet over til Arbejderne. Det drejer sig ved hele denne Bevægelse ikke om tilfældige Selskaber, der kan siges at spille en ringe Rolle, og som kan siges at være bestemt af en tilfældig Ejers mere eller mindre filantropiske Interesser. Det drejer sig om Amerikas store Telefonkompagni og om de store Jernbanselskaber; det gælder dernæst Amerikas mægtigste, mest indflydelsesrige Forretning, den store Staaltrust, og det gælder tillige Standard Oil, som med den allerstørste Energi i dette Øjeblik fortsætter sine Bestræbelser for at bringe Aktierne over paa Arbejderhænder.

Der er selvfølgelig ogsaa i de Forenede Stater Unighed om denne Bevægelses Karakter og Rækkevidde, der er Tvivlere og Modstandere, og det er der i de forskellige Lejre, men givet er det, at den Opfattelse atter og atter kommer til Orde hos Forretningsmænd, Nationaløkonomer og Politikere, at gennem denne Bevægelse foregaar Begyndelsen til en Omskabelse af Ejendomsretten i Amerika, som, hvis den fortsættes og fuldbyrdes, vil give Amerika det afgørende Overtag i Forhold til de Verdensdele, som endnu staar i Stampe ved Strid og Kampe mellem lige stærke Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer.

Heller ikke i Danmark er en Bevægelse

af denne Beskaffenhed helt uden Eksempel. Det første Forsøg blev gjort meget tidligt, allerede i 70-erne, ejendommeligt nok ikke i dansk Industri, men indenfor dansk Landbrug. En af de Mænd indenfor Godsejernes Kreds, som besad et særegent aabent Sind, Zytphen Adeler, anvendte i sine sidste Leveaar paa Dragsholm et System, som i mangt og meget minder om de Bestræbelser, der siden er udfoldet for at give Arbejderne Andel i Udbyttet. Senere har Opmærksomheden hidtil fortrinsvis været knyttet til en bestemt Virksomhed, Grosserer Mørups Virksomhed, hvor man uden Aktieselskabs Form har arbejdet sig frem mod Arbejdernes begyndende Interesse i Bedriften gennem Andel i Udbyttet og gennem Anvendelse af denne Andel til Overtagelse af en betydelig Del af den Kapital, som staar i Virksomheden. Ærede Medlemmer vil være paa det rene med, at Resultatet indenfor denne Virksomhed har været af en saa tilfredsstillende Karakter, at dens Indehaver har gjort sig til meget ivrig Talsmand for Systemets Anvendelse andetsteds. Endelig har man i den sidste Tid her hjemme et højst ejendommeligt Eksempel fra Svendborg. I Svendborg stod man som saa mange andre Steder i Danmark overfor en betydelig Virksomhed, der led under Krigstidens Følger gennem en stor Overkapitalisering, og som derfor ikke kunde holdes oppe. For denne Virksomheds Vedkommende er det lykkedes at skabe en Nyordning, hvorved den Aktiekapital, som krævedes, deltes saaledes, at Byens Borgere har tilvejebragt de 250 000 Kr. og Virksomhedens 170 Arbejdere og Funktionærer staar med Forpligtelse for de øvrige 250 000 Kr., som Aktiekapitalen skal være, altsaa den halve Del af den samlede Aktiekapital. Beløbet indbetales ikke straks, men gennem Afdrag paa 10 pCt. af den sædvanlige Løn kommer man i Løbet af en begrænset Aarrække til at indbetale det samlede Beløb. Man har med Hensyn til Arbejdernes Stilling indenfor det nye Aktieselskab fulgt den samme Vej, som vi anbefaler i vort Forslag vedrørende deres Repræsentation i Bestyrelsen, deres Delagtighed i Ledelsen, idet Arbejderne straks faar en Repræsentant i Bestyrelsen, og i det Øjeblik det fulde Beløb er betalt og de altsaa staar med Halvdelen af Aktierne, vil de dermed have Betingelsen for at øve al den Indflydelse, som knytter sig dertil. Sagen er gennemført derovre under en Form, som vi ogsaa peger paa i vort Forslag, nemlig derved, at Kommunen garanterer det paagældende Laan. I vort Lovforslag tæn-